

- ВАТ (Відкрите акціонерне товариство) «Трикотажна фірма «Арніка». Займається виробництвом білизняного та спортивного трикотажу для дорослих і дітей; розкроем і пошиттям виробів з давальницької сировини та пошиттям трикотажних і текстильних виробів.

- ТОВ «Розма» вітчизняний виробник поліпропіленових систем для водопостачання та опалення. Вся продукція виробляється з якісної первинної сировини без домішок згідно ДСТУ и ISO. Якість підтверджена відповідними сертифікатами. Відновлює виробництво гумового взуття за новими технологіями з використанням екологічних полімерних та гумових матеріалів, що відповідає сучасним тенденціям моди [2].

Особливістю товарів виготовлених вище вказаними підприємствами є індивідуальний підхід до потреб клієнта, використання екологічних натуральних матеріалів, антибактеріальної тканини, гігієнічних та термостійких волокон тощо.

Якщо торговельні підприємства налагодять співпрацю з місцевими товаровиробниками, це надасть їм можливість отримати прихильність у споживачів і отримати прибуток через встановлення конкурентоспроможних цін. За українськими торговими марками велике майбутнє.

Перелік використаних джерел:

1. Пойта І.О. Світовий досвід розвитку ринку послуг та можливості його застосування в Україні. Економіка в умовах сталого розвитку: контекст підприємств, регіонів, країн : матеріали міжнародної наукової конференції, м. Дніпропетровськ, 20 листопада 2013 р. ; ред. кол.: В.Я. Швець та ін. Дніпропетровськ : НГУ, 2013. С. 29–31.

2. Офіційний сайт Державного управління статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Войчак А. В. Маркетинговий менеджмент. К. : КНЕУ, 1998. 268 с.

4. Мерчандайзинг як засіб формування імпульсу покупки. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11558/3/Merchandising.pdf>

УДК 330.131.7

Чуйко Віталій

студент групи ППм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Vitaliy Chuyko

Student of the group PPM-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Natalia Tymoshyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА METHODS OF MINIMIZING RISKS IN FINANCIAL MANAGEMENT ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

Механізм управління фінансовими ризиками полягає передусім в оцінці фактора ризику, його рівня, з метою розробки системи заходів щодо мінімізації негативних наслідків. У системі методів управління фінансовими ризиками вагоме значення відіграють внутрішні механізми їх нейтралізації, до яких відносять методи та заходи мінімізації негативних впливів наслідків ризиків, що обираються і здійснюються в межах самого підприємства.

При аналізі ризику зазвичай використовуються припущення:

- втрати від ризику незалежні один від одного;
- втрата за одним напрямком діяльності не обов'язково збільшує ймовірність втрати за іншим, за винятком форс-мажорних обставин;

- максимально можливий збиток не повинен перевищувати фінансових можливостей учасника.

- Фінансові ризики мають три основні способи їх оцінки:

- за допомогою фундаментальних показників;

- за допомогою порівняльної оцінки макроекономічних та фінансових мультиплікаторів;

- за допомогою ринкових показників привабливості сектору за вільними грошовими потоками, дивідендної доходності, технічним індикаторам [1, С. 142].

Використання в системі управління ризиками фінансових нормативів допомагає мінімізувати фінансові ризики. Ці нормативи (обмеження для мінімізації ризику) можуть стосуватися граничного розміру позикових коштів, мінімального розміру високоліквідних активів, максимального розміру депозиту, який можна розмістити в одному банку та ін. Нормативні обмеження для різних підприємств будуть різними.

Завданням керівництва підприємства є зниження ступеня ризику. Для цього використовуються різні способи: диверсифікація, страхування, лімітування, резервування коштів на покриття непередбачених витрат, розподіл ризику, отримання більшої інформації про майбутній вибір і результати.

Управління фінансовими ризиками на шляхом їх мінімізації передбачає процес розробки та реалізації управлінських фінансових рішень для зменшення або нівелювання потенційних негативних наслідків. Мінімізація фінансових ризиків може здійснюватись методами наведеними в табл. 1.

Таблиця 1

Методи мінімізації ризиків в управлінні фінансовою діяльністю [1, С. 144]

Назва методу	Характеристика
Локалізація ризиків	Розмежування системи прав та відповідальності таким чином, щоб наслідки ризикових ситуацій не впливали на реалізацію управлінських рішень
Мінімізації ризиків або утримання ризику у межах прийнятого	Визначення мінімальних розмірів високоліквідних активів підприємства, встановлення граничного розміру позикових коштів у господарському обігу; встановлення максимального розміру депозитного вкладу, розміщеного в одному банку; лімітування концентрації ризиків; отримання від контрагентів певних гарантій при наданні комерційних кредитів та позик
Мінімізації ризиків або утримання ризику у межах прийнятого	Здійснюється шляхом диверсифікації напрямків діяльності підприємства
Ухилення від ризиків	Відмова від співпраці з ненадійними партнерами, відмова від роботи над ризиковими проектами, пошук гарантів.

Лімітування фінансових ризиків здійснюється шляхом установлення відповідних фінансових нормативів, тобто верхньої межі коштів чи ресурсів, за окремими напрямами

фінансової діяльності з метою фіксації можливих фінансових втрат на допустимому для підприємства рівні.

Хеджування як метод зниження фінансових ризиків представляє собою страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях, що передбачають постачання (продажі) товарів в майбутніх періодах [2, С. 53]. Хеджування фінансових ризиків передбачає зменшення ймовірності їх виникнення за допомогою деривативів або похідних цінних паперів таких як ф'ючерси, опціони, свопи. Механізм хеджування полягає в проведенні протилежних фінансових операцій з ф'ючерсними контрактами та опціонами на товарній і фондовій біржах.

Варто зазначити, що хеджування є достатньо складним процесом мінімізації ризиків, оскільки вимагає надійного прогнозування кон'юнктури ринку та розуміння законів його функціонування. Відмовитись від використання хеджування варто в наступних випадках:

- підприємство не знає про можливі ризики або можливості зменшення цих ризиків;
- обмінні курси чи процентні ставки будуть залишатися незмінними або змінюватися на її користь.

Диверсифікація підприємницької діяльності полягає в розподіленні зусиль і капіталовкладень між різними видами діяльності, які не пов'язані один з одним.

Диверсифікація може здійснюватись за такими напрямками [2, С. 54]:

- вертикальну – розподіл ресурсів між абсолютно різними, несхожими видами діяльності;
- горизонтальну диверсифікацію – розподіл ресурсів між різними підприємствами схожого профілю діяльності.

Диверсифікація дозволяє знизити виробничі, комерційні та інвестиційні ризики. На практиці диверсифікація може не тільки зменшувати, але і збільшувати ризики. Збільшення ризиків відбувається у випадку, коли підприємець вкладає гроші в область діяльності, в якій його знання та управлінські здібності обмежені.

Страхування фінансових ризиків є досить популярним методом управління ризиками в розвинених країнах, в той же час даний метод є одним із найбільш складних та проблемних видів страхування. Фінансові ризики є об'єктом майнового страхування. У відповідності до закону України «Про страхування» страхування фінансових ризиків відноситься до добровільного страхування. Варто зазначити, що на сьогодні, чіткого визначення та класифікації фінансових ризиків у законодавстві України немає.

Сутність страхування фінансових ризиків полягає в захисті майнових інтересів підприємства при настанні страхової події (страхового випадку) спеціальними страховими компаніями (страховиками) за рахунок грошових фондів, що формуються ними шляхом одержання від страхувальника страхових премій (страхових внесків) [1, С. 143].

До страхування фінансових ризиків відноситься: страхування біржових та валютних ризиків; страхування кредитних ризиків; страхування ризику неплатежу; страхування інвестиційного ризику; втрата прибутку внаслідок перерв у виробництві; страхування інвестиційного ризику; страхування недоотримання прибутку; страхування на випадок зниження обумовленого рівня рентабельності; страхування ризику засновника.

Передача ризику поєднується із зовнішнім страхуванням, та здійснюється за певними напрямками: передача ризику шляхом укладання договору факторингу, договору поручительства, біржових угод тощо.

Факторинг включає комплекс послуг, що надаються клієнту спеціалізованою компанією в обмін на уступку дебіторської заборгованості. Завдяки факторингу, після поставки товару (надання послуг) продавець негайно отримує в формі авансу значну частину від суми дебіторської заборгованості, що виникла (до 95%), не чекаючи на платіж від покупця.

Найбільш розповсюдженими в практиці фінансового управління методами компенсації ризиків є: резервування частини фінансових ресурсів для забезпечення подолання негативних фінансових наслідків; впровадження «премії за ризик» та системи штрафних санкцій; введення стратегічного планування; впровадження дієвої системи маркетингу; лобіювання

законопроектів, нейтралізуючих або компенсуючих чинників ймовірних ризиків; емісія конвертованих привілейованих акцій; боротьба з промислово-економічним шпигунством; створення асоціацій, фондів взаємної підтримки та допомоги.

Перелік використаних джерел:

1. Поддєрьогін А.М., Бабяк Н.Д., Білик М.Д. та ін. Фінансовий менеджмент : підручник. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Електрон. текст. дані. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

2. Скакальський Ю.С. Ризико-орієнтоване бюджетування у системі оперативного фінансового планування. *Молодий вчений: наук. журнал*. 2015. №2 (17) Частина III. С.53-57.

УДК 658:338.246

Янчинський Ростислав

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Rostyslav Yanchynskyi

Postgraduate Student of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ FEATURES OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT AT ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

У нинішній економічній ситуації, що характеризується економічною і політичною нестабільністю в Україні, багато підприємств зіштовхуються із різноманітними дестабілізуючими викликами, які проявляються в збитковій господарській діяльності, низькій фінансовій стійкості, недостатній ліквідності, великій заборгованості перед бюджетом і кредиторами та ін. Тому наявність на підприємствах ефективного антикризового управління дозволить зменшити вплив різних ризиків та своєчасно, прискорено і дієво зреагувати на зміни зовнішнього середовища щодо нього. Головною метою такого управління є створення умов для стійкого функціонування підприємств на ринку у відповідь на будь-які економічні, політичні і соціальні перетворення в країні, розробка стратегічних альтернатив на основі прогнозування та передбачення розвитку ситуації, уникнення фінансових проблем та подолання загрози банкрутства з найменшими втратами [1].

За час війни, український бізнес зазнав чималих як матеріальних, так і економічних руйнувань: зупинка господарської діяльності, релокація потужностей, переміщення співробітників, руйнування налагодженої логістики, зміна напрямку діяльності, знищення активів підприємств, неможливість виконання зобов'язань, неможливість проведення розрахунків тощо. Те, що війна завдала величезних збитків підприємцям, красномовно